

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний технологічний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона праці та цивільний захист в галузі

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання – українська

Освітньо-професійна програма **ТЕХНОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТА БЕЗПЕКА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Код та найменування спеціальності **181 «Харчові технології»**

Шифр та найменування галузі знань **18 «Виробництво та технології»**

Ступінь вищої освіти **магістр**

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою університету

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою безпеки життєдіяльності та дизайну Одеського національного технологічного університету

РОЗРОБНИКИ:

Фесенко О.О., завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну, доцент, кандидат технічних наук;

Лисюк В.М., доцент кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну, доцент, кандидат технічних наук;

Неменуца С.М., старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну, кандидат сільськогосподарських наук;

Сахарова З.М., старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності та дизайну.

Протокол від 2 вересня 2022 р. №1

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Олена ФЕСЕНКО

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 181 «Харчові технології» галузі знань 18 «Виробництво та технології»

Протокол від «29» вересня 2022 р. № 1

Голова ради ПІДПИСАНО Богдан ЄГОРОВ

Гарант освітньої програми ПІДПИСАНО Антоніна КАПУСТЯН

Розглянуто та схвалено Методичною радою академії

Протокол від «30» жовтня 2022р. № 3

Секретар Методичної ради академії ПІДПИСАНО Валерій МУРАХОВСЬКИЙ

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка	4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти	5
1.3	Міждисциплінарні зв'язки	5
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС	5
2	Зміст дисципліни:	6
2.1	Програма змістовних модулів	6
2.2	Перелік лабораторних робіт	6
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи	7
3	Критерії оцінювання результатів навчання	7
4	Інформаційне забезпечення	8

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Модуль 1 - Охорона праці в галузі	Модуль 2 – Цивільний захист
<p>Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.</p>	<p>Метою вивчення дисципліни є формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.</p>
<p>Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.</p>	<p>Завдання вивчення дисципліни передбачає засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій (НС), побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.</p>
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:</p>	
<p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - положення законодавчих та нормативно-правових вітчизняних і закордонних актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій; - обов'язки власника щодо створення і забезпечення функціонування системи управління охороною праці підприємства; - порядок розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на робочих місцях; 	<p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - завдання та організаційну структуру цивільного захисту України; - характеристику осередків зараження і ураження, які виникають в умовах мирного та воєнного часу; - засоби і заходи захисту людей від вражаючих факторів при аваріях, катастрофах, стихійних лихах, пожежах тощо; - основи організації і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках ураження; - основи стійкості роботи об'єктів господарювання при надзвичайних ситуаціях (НС).
<p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в основних методах оцінки ризику виникнення надзвичайних ситуацій і системах забезпечення техногенної безпеки; - розробляти і впроваджувати безпечні технології, обирати оптимальні умови і режими праці; 	<p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прогнозувати можливість виникнення та масштаби НС; - оцінювати радіаційну, хімічну, пожежовибухонебезпечну обстановку, яка може виникнути внаслідок НС природного та техногенного характеру; - оцінювати стійкість елементів

<ul style="list-style-type: none"> - проводити розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань; - розробляти та проводити заходи щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві. - впроваджувати організаційні і технічні заходи з метою поліпшення безпеки праці; - проводити навчання та перевірку знань з питань охорони праці. 	<p>об'єктів господарювання в НС і визначати необхідні заходи щодо її підвищення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - взаємодіяти з відповідними державними органами з метою забезпечення зовнішнього захисту.
---	---

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці та цивільний захист в галузі» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 181 Харчові технології](#) та [освітньо-професійній програмі «Технологічна експертиза та безпека харчової продукції»](#) підготовки магістрів.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Приймати ефективні рішення, оцінювати і порівнювати альтернативи у сфері харчових технологій, у тому числі у невизначених ситуаціях та за наявності ризиків, а також в міждисциплінарних контекстах.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Попередні:

Безпека життєдіяльності

Основи охорони праці

Послідовні:

Виробнича практика

Дослідницька практика

Атестація: виконання та захист кваліфікаційної роботи магістра

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається для студентів денної форми на 1 курсі у 1 семестрі та для студентів заочної форми навчання на 1 курсі у 1 семестрі.

Кількість кредитів - 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	лабораторні
денна	30	14	16
заочна	12	4	8
Самостійна робота, годин	Денна - 60		Заочна - 78

2. Зміст дисципліни**2.1. Програма змістовних модулів**

Змістовний модуль 1: Охорона праці в галузі

№ теми	Зміст теми	Години	
		денна	заочна
1.	Міжнародні норми та законодавча база в галузі охорони праці.	2	
2.	Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці.	2	
3.	Система управління охороною праці в організації.	2	2
4.	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.	2	
	Всього	8	2

Змістовний модуль 2: Цивільний захист

№ теми	Зміст теми	Години	
		денна	заочна
1.	Цивільний захист в сучасних умовах. Моніторинг надзвичайних ситуацій та об'єктів підвищеної небезпеки, організація і функціонування системи.	2	2
2.	Джерела іонізуючого випромінювання та наслідки їх дії на живі організми. Вплив вражаючих факторів на продовольчу сировину і готову продукцію.	2	
3.	Основні способи захисту населення та підвищення стійкості роботи підприємства в умовах надзвичайних ситуацій.	2	
	Всього	6	2

2.2. Перелік лабораторних робіт

№ лаб. роботи	Назва лабораторної роботи	Години	
		денна	заочна
1.1	Інструкції з охорони праці для різних видів робіт та професій галузі	2	2
1.2	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві	4	

1.3	Розробка заходів і засобів вибухопожежної безпеки на підприємствах галузі	2	2
2.1	Оцінка радіаційної обстановки	2	2
2.2	Оцінка хімічної обстановки	2	
2.3	Засоби захисту у надзвичайних ситуаціях	4	2
	Всього	16	8

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ теми	Назва теми	Об'єм, год.	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1: Охорона праці в галузі			
1.1.	Міжнародний стандарт SA 8000: 2001 «Соціальна відповідальність».	7	9
1.2.	Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 «Посібник (настанова) із соціальної відповідальності»	7	9
2.1.	Спеціально уповноважений державний орган з питань пожежної безпеки - Державна служба України з надзвичайних ситуацій	7	9
3.1.	Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007	7	9
3.2.	Загальні вимоги стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників (НПАОП 0.00-7.11-12).	6	8
Змістовний модуль 2: Цивільний захист			
1.1	Класифікація надзвичайних ситуацій (НС) природного, техногенного, соціального і воєнного характеру	6	8
2.1.	Сучасні засоби ураження та їх вплив на життєдіяльність людини.	6	8
3.1.	Запобігання та усунення надзвичайних ситуацій на об'єкті.	7	9
3.2.	Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій на об'єкті господарської діяльності.	7	9
	Всього	60	78

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий – *екзамен*

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна форма навчання			заочна форма навчання		
	min д/з	max д/з	Кільк. робіт, од.	Сумарні бали		Кільк. робіт, од.	Сумарні бали	
				min	max		min	max
1 семестр								
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ 1								
Змістовний модуль 1. Охорона праці в галузі								
Робота на лекціях	0,25/	0,5/2	4	1	2	1	1	2

	1							
Виконання лабораторних робіт	7/10	11/12	3	21	33	2	20	24
Опрацювання тем, не винесених на лекції	5/6	9/12	1	5	6	1	6	12
Виконання індивідуальних завдань	3/3	4/7	1	3	4	1	3	7
Проміжна сума				30	45		30	45
Модульний контроль у поточному семестрі (тестування)	25/25	45/45	1	25	45	1	25	45
Контроль результатів дистанційного модулю	5/5	10/10	1	5	10	1	5	10
Рейтинг за творчі здобутки студентів (додаткові бали)	0/-	10/-		0	10	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 1	–	–	–	60	100	–	60	100
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ 2								
Змістовий модуль 2. Цивільний захист								
Робота на лекціях	1/1	2/2	3	3	6	1	1	2
Виконання лабораторних робіт	7/10	10/12	3	21	30	2	20	24
Опрацювання тем, не винесених на лекції	4/6	6/12	1	4	6	1	6	12
Виконання індивідуальних завдань	2/3	3/7	1	2	3	1	3	7
Проміжна сума				30	45		30	45
Модульний контроль у поточному семестрі (тестування)	25/25	45/45	1	25	45	1	25	45
Контроль результатів дистанційного модулю	5/5	10/10	1	5	10	1	5	10
Рейтинг за творчі здобутки студентів (додаткові бали)	0/-	10/-		0	10	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 2				60	100	–	60	100
Разом з дисципліни			60...100			60...100		

4. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 1 - Охорона праці в галузі) [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк, О. М. Мирошніченко та ін.; Одес. нац. акад. харч. технологій. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — Електрон. текст. дані: 126 с.

2. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни "Охорона праці та Цивільний захист в галузі" (Модуль 1 - Охорона праці в галузі) [Електронний ресурс]: для студентів спец. 181 "Харчові технології" ден. та заоч. форм навчання / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк, О. М. Мирошніченко та ін.; Каф. безпеки життєдіяльності. — Одеса : ОНАХТ, 2020. — Електрон. текст. дані: 56 с.

3. Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 1 - Охорона праці

в галузі) [Електронний ресурс] : посіб. до виконання лаб. робіт / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк, З. М. Сахарова ; Каф. безпеки життєдіяльності. — Одеса : ОНАХТ, 2016. — Електрон. текст. дан.: 56 с.

4. Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 1 - Охорона праці в галузі) [Електронний ресурс] : посіб. до самостійної роботи / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк ; Каф. безпеки життєдіяльності. — Одеса : ОНАХТ, 2016. — Електрон. текст. дан.: 29 с.

5. Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 2 - Цивільний захист) [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк, З. М. Сахарова ; Одес. нац. акад. харч. технологій, Каф. безпеки життєдіяльності. — Одеса, 2017. — Електрон. текст. дані: 146 с.

6. Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 2 - Цивільний захист в галузі) : метод. вказівки до виконання лаб. робіт [Електронний ресурс] : для магістрів спец. 241 "Готельно-ресторанна справа" галузі знань 24 "Сфера обслуговування" ден. та заоч. форм навчання / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк, З. М. Сахарова та ін. ; Каф. безпеки життєдіяльності та дизайну. — Одеса : ОНАХТ, 2021. — Електрон. текст. дані: 47 с.

7. Охорона праці та цивільний захист в галузі (Модуль 2 - Цивільний захист) [Електронний ресурс] : метод. вказівки до самост. роботи, для магістрів які навчаються за усіма напрямками підгот. / О. О. Фесенко, В. М. Лисюк, С. М. Неменуша та ін. ; Каф. безпеки життєдіяльності. — Одеса : ОНАХТ, 2019. — Електрон. текст. дан.: 38 с.

8. Цивільний захист (Модуль 2) : методичні вказівки до індивідуальних робіт [Електронний ресурс] : для студентів всіх спец. / В. М. Лисюк, В. І. Булюк, З. М. Сахарова, С. М. Неменуша ; Каф. безпеки життєдіяльності. — Одеса : ОНАХТ, 2018. — Електрон. текст. дані: 57 с.

9. Охорона праці в галузі. Харчові технології [Текст] : підручник для студентів спец. "Харчові технології" спеціалізації "Технології зберігання та переробки водних біоресурсів" / О. В. Войналович, Є. І. Марчиниша ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. — Київ : ЦУЛ, 2019. — 582 с. : табл., рис. — Бібліогр.: с. 431.

10. Сервіс та організація ресторанного господарства в закладах індустрії гостинності [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. Є. Лебеденко, Т. П. Новічкова, А. В. Єгорова, О.О. Фесенко, В.М. Лисюк та ін. — Одеса : Маджента, 2021. — Електрон. текст. дані: 683 с.

11. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р.

12. Постанова КМУ № 211 від 11.03.2020 р. зі змінами від 16.03.2020 р. «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».

13. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 06.10.2021 р. №13 [«Протиепідемічні заходи в закладах громадського харчування на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби \(COVID-19\)»](#).

Додаткові (за наявності):

1. Конституція України. Основний закон. – К., 1996. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Про охорону праці: Закон України, 1992. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
3. ДК 009:2010. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/>.
4. Кодекс законів про працю: Закон України. К., 1971. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
5. Кодекс цивільного захисту України: Закон України. – К., 2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України. – К., 1999. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
8. Про затвердження положення про Державну Службу України з питань праці. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. № 96. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України – К., 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
10. НПАОП 0.00-7.11-12. Загальні вимоги стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dnop.com.ua/>.
11. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1052.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України. – К., 1999. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
13. Про затвердження положення про Державну Службу України з питань праці. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. № 96. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
14. Про об'єкти підвищеної безпеки: Закон України. – К., 2001. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
15. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України – К., 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
16. Про охорону праці: Закон України, 1992. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

17. Про соціальний діалог в Україні: Закон України. – К., 2010. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
18. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці від 07.02.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnaop.com/>; <http://zakon.nau.ua/>.
19. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.social.org.ua>.
20. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ohranatruda.io.ua/>.
21. Європейський Союз [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. № 337 «Про затвердження порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві»
22. Міжнародний стандарт SA 8000: 2001 «Соціальна відповідальність».
23. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 «Посібник (настанова) із соціальної відповідальності».
24. НПАОП 0.00-6.03.93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві»
25. Положення «Про єдину державну систему цивільного захисту». Постанова Кабінету Міністрів України від 9.01.2014 р. №11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
26. Положення «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій». Постанова Кабінету Міністрів України від від 26.01.2015 р. №18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
27. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков И.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПИ, 2009, -363с.
28. Кучма М.М. Цивільна оборона (цивільний захист) [Текст] : навч. посіб. / М. М. Кучма. — 2-ге вид., допов. і випр. — Львів : Магнолія-2006, 2007. — 360 с. — (Вища освіта в Україні). ISBN 966-8340-21-3
29. Михайлюк В.О. Цивільна безпека [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. О. Михайлюк, Б. Д. Халмурадов. — Київ : ЦУЛ, 2008. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): 158 с.
30. Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти [Текст] : навч. посіб. / І. П. Пістун, Ю. В. Кіт, Л. А. Катренко. — вид. 3-тє, переробл., допов. — Суми : Унів. кн., 2009. — 395 с. ISBN 978-966-680-397-2
31. Русаловский А.В. Вендичанский В.Н Цивільний захист. Навчальний посібник. 2008.-250 с.
32. Смирницька М.Б. Охорона праці в галузі. Ресторанне господарство і торгівля [Текст] : навч. посіб. / М. Б. Смирницька, Р. М. Тріщ ; Укр. інж.-пед.

акад. — Харків : Світ Книг, 2014. — 362 с. ISBN 978-966-2678-19-2

33. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист [Текст] : підручник / М. І. Стеблюк. — Київ : Знання-Прес, 2007. — 487 с.

34. Хіврич О.В. Цивільний захист [Текст] : практикум / О. В. Хіврич, Н. В. Володченкова, А. М. Литвиненко ; Нац. ун-т харч. технологій. — Київ : НУХТ, 2015. — 158 с.